

Spremljevalni program:

sreda, 8. februarja 2023, ob 11.00

Vodstvo po razstavi: vodi Goran Tomčić

Vodstvo bo v angleščini.

sreda, 22. februarja 2023, ob 18.00

Goran Tomčić: O minljivosti v umetnosti

Predavanje o zgodovini participativnega dela v umetnostni zgodovini in danes

Predavanje bo v angleščini.

Kolofon razstave:

Goran Tomčić: Pompom mreže Škofja Loka

25. 1.–12. 3. 2023

Galerija Ivana Groharja

Loški muzej Škofja Loka

Zanj: Saša Nabergoj

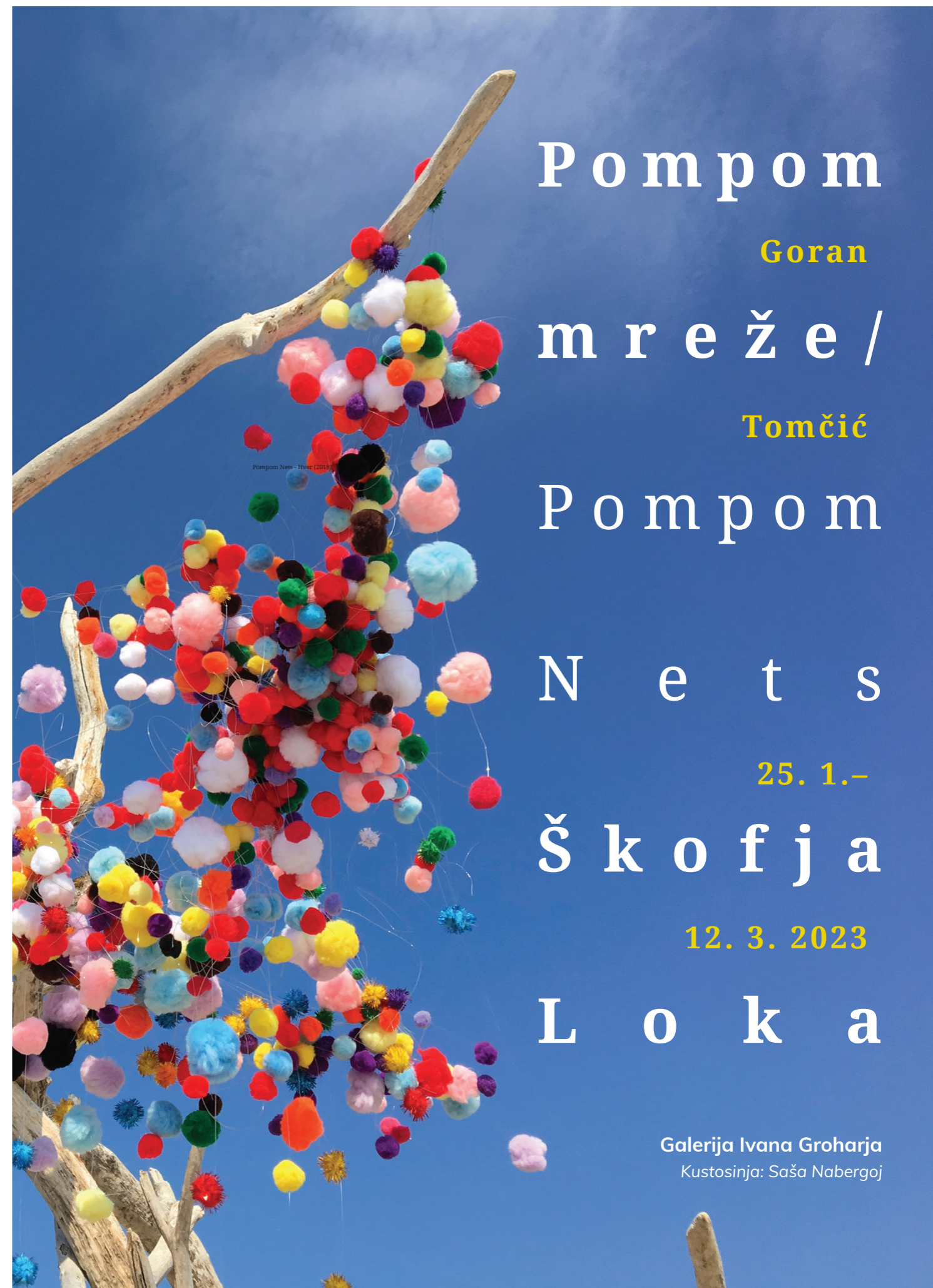
Kustosinja: Saša Nabergoj

Oblikovanje: Luka Kravanja

Jezikovni pregled: Branka Gradišar

Prevod: Mateja Žuraj

Tehnična ekipa: Vida Grah, Boris Krajnc, Karla B. Rihtaršič

P o m p o m

Goran

m r e ž e /

Tomčić

P o m p o m

N e t s

25. 1.–

Š k o f j a

12. 3. 2023

L o k a

Galerija Ivana Groharja

Kustosinja: Saša Nabergoj

Razstava *Pompom mreže Škofja Loka* je prostorska instalacija v Berlinu živečega hrvaškega umetnika Goran Tomčića. Gre za prvo celovito razstavno predstavitev dolgoročnega (procesualnega) participativnega projekta z naslovom *Pompom mreže*, v okviru katerega umetnik od leta 2015 v sodelovanju s publiko vzpostavlja trenutne situacije in prostorske instalacije po celem svetu, do sedaj v Splitu, Novigradu, Hvaru, Benetkah, Berlinu, Potsdamu, Lizboni, Cape Coastu, Elmini in New Yorku.

Deset pompom mrež, ki so jih na do sedaj desetih lokacijah skupaj z umetnikom sešili različni udeleženci, gradi pisan labirint v obeh prostorih galerije. Barvitost uporabljenega materiala in igrivost postavitve razstave z lebdečimi pompomi nas kot Proustove magdalenice vračata v otroštvo. Umetnik želi v obiskovalcu evocirati veselje, otroško igrivost in kreativnost. Obenem pa skozi različne (ne)vidne plasti projekta radovednejšemu obiskovalcu odpira drugačen pogled na svet umetnosti in morda celo na svet v celoti.

Na videz preprosta ideja serije delavnic za odrasle je v resnici večplasten umetniški projekt z natančnim osnovnim scenarijem (ki ga umetnik ves čas nadgrajuje), a fleksibilno, *open end* izvedbo in končno postavitvijo dela, ki sta vsakič ukrojeni specifikam lokacije. Osnovna situacija oziroma dejavnost ostaja ista: udeleženci in umetnik z laksom šivajo pisane pompome v mreže in ob skupnem delu gradijo tako začasno instalacijo kot začasno skupnost. Participativna umetnost v ustvarjalni proces namreč vključuje občinstvo ter skuša ustvariti občutek skupnosti in povezanosti, pravzaprav spreminjati družbo z umetniškimi sredstvi.

Končni rezultat je vedno instalacija narejenih pompom mrež, ki je postavljena *in situ*, na mestu grajenja. Mreže

so vsakič drugačne, končna oblika je prepuščena sodelujočim in je ne predpiše umetnik. Postavitev je prilagojena prostoru in predlogom udeležencev, vedno je zgolj začasna. Tudi če je trenutno še del trajnejše zgodbe, kot na primer instalacija *Pompom mreže Novigrad*, ki je bila po zaključku festivala vizualnih umetnosti *ART (er) I JA* predstavljena v stalno zbirko muzeja Lapidarium. Že sam material instalacije zagotavlja minljivost, saj pompomov ni možno restavrirati, obenem hitro propadajo, tako da bo delo za muzejske standarde relativno hitro (samo)uničeno. Umetnik namenoma uporablja neobstoje material, akrilne pompome, in tako delu zagotavlja minljivost ter preusmeri pozornost iz končnega umetniškega dela v proces njegovega ustvarjanja.

Lokacije in kraji so različni, praviloma povezani z vabilom umetniških institucij, vendar umetnik vedno sam izbere sodelujoče: svoj princip izbire opiše kot »iskanje kolektivne moči prostora«. Včasih so to prijatelji, včasih galerijska publika, včasih skupina ribičev, pogosto vključuje tudi naključne mimoidoče. Seveda v povezavi s prostori izvedbe, ki so prav tako specifični za vsako vmesno postajo *Pompom mrež*. Prva akcija je bila denimo pripravljena v galerijskem prostoru v Splitu, druga v javnem parku v Novigradu, sedma v rezidenčnem umetniškem centru v Lizboni, deveta pa v starem pristanišču v Gani. Prav tako je dolžina dogodka odvisna od posamične situacije, energije sodelujočih, navsezadnje tudi od količine pompomov; trajali so od nekaj ur do nekaj dni.

V tej fazi *on-going/duratorial* projekta se spreminja tudi osnovni koncept oziroma scenarij, ki ga umetnik, ki ne želi biti glavni avtor koncepta, ves čas prilagaja potrebam in predlogom sodelujočih. V Ljubljani bo tako

tokrat prvič v akcijo v Cirkulaciji vključil gibalce. Delno, ker je scena sodobnega plesa v Ljubljani izredno močna, sam pa projekt skuša prilagajati specifikam posamičnega prostora, delno pa zato, ker so se tako na Portugalskem kot v Gani udeleženke po zaključku pletenja z mrežo pompomov začele spontano performativno gibati v prostoru. Prvič pa bo tako v Ljubljani kot v Škofji Loki pripravil predavanji o zgodovini participativnega dela v umetnostni zgodovini in danes, ki ju razume kot (dodaten, diskurziven) del projekta.

Tomčić svojo participativno prakso gradi tudi na poznavanju zgodovine sodobne umetnosti, kar je zagotovo prispevalo k premišljenosti koncepta projekta *Pompom mrež*. Je namreč umetnostni zgodovinar, preden se je posvetil umetniški karieri, je dolga leta uspešno deloval kot kustos v New Yorku. Njegove umetnostnozgodovinske in sodobnumetniške reference so zato kompleksne, je pa tudi pesnik, ki v svoji siceršnji vizualni praksi veliko dela s tekstom. Črpa predvsem iz konceptualne umetnosti od 60. let dalje, ko je umetnost stopila iz galerij in muzejev v javni prostor ter preusmerila pozornost iz umetniškega dela v širši (družbeni) kontekst in družbeno vlogo umetnosti. Grafikam, slikam, kipom, risbam so se kot umetniški medij pridružili performans, video, prostorska instalacija, spletni projekt, pa tudi vključevanje posameznikov in skupnosti v ustvarjanje umetniških del. Družbeno angažirani umetniki so v 20. in 21. stoletju namreč razvijali inovativne metode angažiranja publike pri procesu ustvarjanja in redefiniranju vloge umetnosti, preizkušanju različnih formatov sodelovanja, soustvarjanja ter tudi pri razmisleku o ustvarjanju boljše skupnosti in razvitejše, bolj kulturne družbe. Najbolj radikalno med njimi nemški konceptualni umetnik Joseph Beuys, ki je od 60. let prejšnjega stoletja dalje osnoval svoj umetniški

kredo na maksimi: Vsak človek je umetnik. Bil je namreč prepričan, da je umetnost ključna dejavnost, ki bo iz posameznikov šele naredila razvitejšo skupnost. Ta bo nastopila, ko bo celotno človeštvo ustvarjalno, umetniško sodelovalo pri grajenju socialne strukture, po Beuysu najvišje oblike družbe.

Razstava *Pompom mreže Škofja Loka* je večplastno delo, ki deluje na več nivojih in uspeva nagovarjati zelo različne publike. Lahko funkcionira povsem brez teksta, na nivoju evokacije občutkov obiskovalcev. Pozoren in beroč obiskovalec pa bo lahko s pomočjo dobro podučene galerijske informatorke, predavanja o zgodovini podobnih umetniških praks, nenazadnje tega teksta, umetnikove spletne strani ter nadaljnega samostojnega poglobljanja in raziskovanja dobil različne uvide v kompleksno konceptualno ozadje projekta in teme, ki jih odpira. Umetnost kot prostor, kjer se preizkuša različne načine sodelovanja, izmenjave znanj, vzpostavljanja skupnosti, vloga umetnika tudi kot povezovalca, raziskovalca, mediatorja. Ustvarjalnost kot gonilo (boljše) družbe. Prepričana sem, da nas kultura in umetnost opredeljujeta kot družbo, kot človeško skupnost. Seveda lahko večina ljudi (pre)živi brez ogleda razstave, človeštvo pa brez umetnosti ne more.

Goran Tomčić (1964) je hrvaški umetnik, ki od leta 2009 živi v Berlinu. V Zagrebu je študiral umetnostno zgodovino in primerjalno književnost ter kuratorstvo v ZDA. Od leta 1989 do 2008 je deloval kot kritik in kustos, večinoma v ZDA, kjer je takrat živel. V 90. letih je številnih revijah in antologijah v ZDA in drugod objavljajl poezijo v angleščini, leta 1991 pa je v Zagrebu izšla njegova pesniška zbirka *Fragile*. Od leta 2000 deluje kot samostojni umetnik.